

С Т А Н О В И Щ Е

за дисертационния труд на

ЦВЕТЕЛИНА ДИМИТРОВА СТОЙКОВА

**„Радиото – властта на медията или медия на властта
(отношенията медия-власт в периода 1944-1956 г. в България)”
за присъждане на образователната и научна степен „доктор”
по професионално направление 05.03. Обществени комуникации и
информационни науки (Журналистика-радио-журналистика)**

В този труд се разработва значима тема от историята на българското радио и на недалечното ни минало, неизследвана пълноценно до сега. Политическата и медийната ситуация у нас сега я прави и твърде актуална.

Дисертантката добре познава и умело използва съществуващите у нас и в чужбина публикации върху спецификата на радиото като медия и на неговите огромни възможности за въздействие върху слушателите.

Задълбочени са нейните познания и върху историята на световното и на родното радио. Заслужава специално да се подчертае, че за разлика от други автори, тя е останала вярна на историческата истина и приема за начало на българското радио 1929 г., а не 1935 г. (с. 76). И до днес недоумявам, какви конюктурни съображения надделяха, та одържавяването през 1935 г. на съществуващото вече българско радио бе обявено (и официално възприето) като негово раждане. Така не само се омаловажават заслугите на ентузиастите около проф. Асен Златаров (а ние би трябвало да се гордеем, че нашето радио е рожба на гражданското общество!), но и се възвеличава един чиновническо-бюрократичен указ, който, разбира се, има своето значение, но не е и не може да бъде „свидетелство за раждане”.

Дисертацията е изградена върху солидна фактологическа база, което е безспорно нейно предимство. Авторката е издирила, обработила и систематизирала огромен брой архивни документи, много от които за пръв път се обнародват и използват в този научен труд. Друго предимство е, че в него са приложени съвременни научни методи на изследване.

Значително по обем, изложението и със съдържанието си ни дава основания да заключим, че Цветелина Димитрова Стойкова е млада научна изследователка, която вече има свой принос в запълването на белите полета в историята на българското радио.

Недостатъците, допуснати в дисертацията, не са в състояние да разколебаят това мнение.

Най-същественят от тях е несъразмерността на частите в дисертационния труд. По същество първа и втора глава са нещо като въведение към трета глава, която всъщност би трябвало да бъде основната, същинската, преобладаващата част на изложението след като така е формулирана темата. А сега въведението е два пъти по-голямо по обем от същинската част.

Не печели изложението и от прекомерното разпарчетосване на текста и от множеството подзаглавия и подзаглавийца. Това разфокусира вниманието и пречи да се открият смисловите акценти.

За разработването на тази тема, разбира се, важно значение имат архивните документи от онова време (партийни решения, държавни разпореждания, указания, инструкции и т.н.). Но това едва ли е достатъчно. Как на практика се осъществяват те в дейността на Радио София, какви „радио продукти“ се създават в резултат на тези предписания, какво е било тяхното въздействие върху слушателите, кои са били най-изявените радиожурналисти и радиопублицисти през оня период – подобни въпроси също имат място в една дисертация на тази тема. Жалко, че авторката не е

надникнала в звуковите архиви на Радио София – там сигурно би намерила още по-ярки и по-любопитни и по-убедителни аргументи за своята теза.

Във втора глава дисертантката с основание разглежда, макар и съвсем сбито, как профашистката власт у нас воюва с „черните”, с нелегалните антифашистки радиостанции, илъчващи на български език от чужбина. Този проблем – за противоборството в ефира – го няма в трета глава. А през периода 1944-1956 г. в българския ефир звучи не само официалното радио, радиото на властта. Особен интерес представлява фактът, че горяните създават и своя радиостанция. Тя непрекъснато променяше честотата, на която предаваше, за да избегне заглушаването, което непрекъснато я догонваше. Но все пак гласът на горяните можеше да се чуе. Сериозен проблем за тоталитарната власт бяха БиБиСи, „Гласа на Америка”, „Дойче Веле”, „Свободна Европа”, за заглушаването на които се отделяха много повече ресурси, отколкото за предаванията на Радио София.

Авторката само загатва, без да разработва, проблема за тоталитарното радио като неделима част, като придатък към репресивната система на режима. А толкова ужасяващи са примерите, свързани с Народния съд, процесът срещу Трайчо Костов, насилствената колективизация и т.н.

И все пак едва ли ще бъдем обективни, ако премълчим, че поне в началото на периода българската радиожурналистика и радиопублицистика имат и постижения, от които не бива да се отказваме. Става дума за ролята на българското радио по време на Отечествената война 1944-1945 г. Тя беше в съзвучие с каузата на антихитлеристката коалиция и това не бива да се забравя.

(В дисертацията се срещат отделни фактологически грешки. Кимон Георгиев не е бил министър-председател през 1927 г., както пише под линия на 76 с.)

Отбелязаните недостатъци, пропуски и грешки в дисертационния труд в никакъв случай не поставят под съмнение неговите безспорни качества и приноси. Те са достатъчно основание да препоръчам на Цветелина Димитрова Стойкова да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” по съответното професионално направление.

30.08.2013 г.

проф. Филип Панайотов,
доктор на историческите науки